

УДК 621: 330.341.1

О. М. Зборовська,
д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи і страхування
Запорізького національного університету

РИЗИКИ В ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

O. Zborovska,
Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Finance,
Banking and Insurance Zaporizhzhya National University

RISKS IN INNOVATIVE ACTIVITY: THEORETICAL ASPECTS

У статті досліджено генезис ризиків інноваційної діяльності. Визначено смислові складові, які розкривають економічну природу поняття "ризиків в інноваційній діяльності". Проаналізовано теоретичні підходи до визначення природи ризиків інноваційної діяльності, їх видів та причин виникнення. Визначено, що багато авторів розглядають проблему мінімізації ризику як одну з найголовніших проблем у розвитку будь-якого виду діяльності. Узагальнено існуючі підходи до визначення досліджуваної економічної категорії, які містяться у низці публікацій.

Визначено, що ризик в інноваційній діяльності — це подія, яка носить ймовірнісний характер та полягає у частковій або повній втраті прибутку чи недоотриманню доходу, в результаті прийняття певних управлінських рішень, пов'язаних з будь-яким видом інноваційної діяльності, або вибором та впровадженням будь-яких інноваційних проектів тощо.

The genesis of innovative activity risks have been researched in the article. It has been determined semantic components that reveal the economic nature of the concept "risks in innovative activity." It has been considered theoretical approaches to determining the nature of the risks of innovative activity, their types and causes. It has been determined that many authors consider the problem of risk minimizing as one of the main problems in the development of any activity. It has been generalized existing approaches to define the study of economic categories contained in some publications.

It has been concluded that the risk of innovative activity is an event which is probabilistic in nature and is in partial or complete loss of profits or revenue shortfalls as a result of certain management decisions adoption related to any kind of innovation, selection, innovative projects implementing as well.

*Ключові слова: ризик, інноваційна діяльність, поняття, види, причини, характеристика.
Key words: the risk, innovative activity, the concept, types, causes, characteristics.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Кризові явища в економіці України спонукають до формування принципово нових підходів щодо управління інноваційною діяльністю підприємства. Під час впровадження інноваційних форм діяльності на

підприємствах України виникає безліч протиріч та неузгодженостей щодо визначення ризику такої діяльності, оскільки використовуються як нематеріальні, так і матеріальні активи для досягнення поставлених цілей.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У вітчизняній та зарубіжній економічній літературі накопичено значний досвід дослідження наукових проблем, пов'язаних з управлінням інноваційним ризиком на підприємстві. Серед них слід виділити праці таких науковців, як І. Ансофф, Т. Бартон, О.Є. Григор'єва, О.П. Коробейників, І.А. Коршунов, В.Г. Мєдинський, Ф. Найт, С.С. Свірідова, та ін.

Основна увага науковцями у їх працях приділяється науково-практичному інструментарію здійснення інноваційної діяльності. Однак інноваційна діяльність є важливою та необхідною умовою успішного розвитку бізнесу, а також основою досягнення стійких конкурентних переваг в умовах глобального ринкового середовища, тому її здійснення супроводжується проявом специфічних інноваційних ризиків, дослідження природи яких є актуальним. Тому існує багато робіт, присвячених проблемам ризику.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є аналіз літературних джерел з питань визначення ризиків в інноваційній діяльності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Велике значення для розвитку сучасної теорії ризик-менеджменту в інноваційній діяльності мали ідеї видатного економіста і філософа ХХ ст. Ф. Хайєка. У своїх працях "Дорога до рабства" [17] та "Прибутки, відсоток та інвестиції" [18] вчений послідовно розкрив такі особливості економічного розвитку, як невизначеність, обмеженість інформації, недосконалість знання, тобто умови, які становлять основу інноваційного процесу, особливо виділяючи динамічний аспект конкуренції — спрямованість у невідоме майбутнє, рух до якого є невід'ємний від ризику.

Серед закордонних дослідників слід відзначити дослідника Й. Шумпетера. У своїй книзі "Теорія економічного розвитку" [20] він був першим, хто застосував поняття інновацій та висвітлив їхній парадоксальний характер. Як пише Шумпетер, інновація "ударить не тільки по прибутку та виробничій діяльності існуючих компаній, а по самому їх існуванню". Крім того, Й. Шумпетер називає інновацію "творчим руйнуванням" [20].

Ще одним закордонним вченим, який дослідив інноваційні стратегії новатора, послідовника та імітатора з урахуванням ризиків та їхній вплив на загальну корпоративну структуру, є І. Ансофф у книзі "Стратегічне управління" [1].

Автор підручника "Інноваційний менеджмент" В.Г. Мєдинський виділяє три основних позиції розгляду інноваційного процесу [11, с. 24]: як паралельно-послідовне здійснення науково-дослідної, науково-технічної, інноваційної, виробничої діяльності та маркетингу; як тимчасові етапи життєвого циклу нововведення від виникнення ідеї до її розробки й поширення; як процес фінансування, інвестування розробки й поширення нового продукту або послуги.

Ф. Найт уперше висловив думку про ризик як про кількісну міру вартості. Відповідно до концепції Ф. Найта [12], ризик — це вимірювана невизначеність: підприєм-

ство може "передбачити" або "відгадати" деякі основні параметри (результати, умови) розвитку своєї справи в майбутньому. Підхід Ф. Найта визначає математичну базу для кількісного вимірювання і моделювання ризиків, якою є апарат теорії ймовірності. Розвиток підходів Ф. Найта в галузі чисельної оцінки ризиків знайшов своє продовження в теорії раціонального вибору (Дж. Нейман, О. Моргенштейн) [13], що відіграє найважливішу роль у моделюванні фінансових ризиків.

Як стверджують іноземні науковці Т. Бартон, У. Шенкері та П. Уокер [3], у інноваційній діяльності підприємства, як правило, є три-чотири основних види ризику. Ці ризики потребують ідентифікації та постійного моніторингу, оскільки є найнебезпечнішими для діяльності інноваційних структур.

Більш того, автори наголошують на початок процесу формування новітнього етапу розвитку суспільства — "суспільство ризику" і стверджують, що людство вже вступило в цю нову фазу/етап розвитку [3, с. 11]. Причина такої зміни, на думку вказаних авторів, полягає в тому, що в сучасних умовах більшість загроз та викликаних ними ризиків носять вже не локальний характер, а стають глобальними. Основна ж проблема майбутнього господарського зростання буде складатися не стільки у зростаючій потребі у коштах на фінансування нових інвестицій, скільки у необхідності резервування капіталу з метою забезпечення тих потреб, які будуть викликані ризиками. Такий підхід знаходить своє відображення у наступному визначенні суспільства ризику: "Суспільство ризику — це постіндустріальна формація, яка відрізняється від індустріального суспільства рядом особливостей, головна ж відмінність полягає в тому, що для індустріального суспільства характерним був розподіл благ, а для суспільства ризику — розподіл загроз та обумовлений цим ризик" [3, с. 11].

Великий внесок у розробку теорії ризику внесли американські економісти У. Шарп, Александер Г. та Бейлі Д. У своїй книзі "Інвестиції" [19] автори запропонували показник "Бета-вартості", який являє собою частку кожного акціонера в сукупному статутному капіталі компанії.

Питанню ризиків в інноваційній діяльності присвячують свої праці і сучасні іноземні вчені. Так, зокрема у своїй роботі "З досвіду: застосування методології ризик діагностування" (From experience: applying the risk diagnosing methodology) дослідники Jimme A. Keizera, Johannes I.M. Halmana, Michael Song [22] наголошують на тому, що якщо немає ризику, то немає і ніякої нагороди. Дослідники зазначають, що компанії повинні ризикувати, щоб швидко та успішно запустити нові продукти. Можливість діагностувати і управляти ризиками все частіше розглядається як життєво важливе значення в інноваціях. Тому у своїй праці [22] вчені пропонують діагностувати ризик діагностування за Методологією (RDM), яка спрямована на виявлення та оцінку технологічних, організаційних та бізнес-ризиків в інноваційній продукції.

Також слід відзначити ряд проведених досліджень іноземного економіста А. Kadareja: "Internal and Hidden Risks of Innovation Projects" [25] (Внутрішні та приховані ризики інноваційних проектів), "External Risks of Innovation Projects" [24] (Зовнішні ризики інноваційних

проектів) та "Risks of Incremental, Differential, Radical, and Breakthrough Innovation Projects" [23]. Автор наголошує, що оскільки економіка динамічно змінюється і інновації стають занадто важливими, потрібно досліджувати та впроваджувати практику управління ризиками. У другій частині цієї серії статей, спрямованих на виявлення ризиків інноваційних проектів, увага спрямована на виявлення внутрішніх та прихованих ризиків інноваційних проектів.

У своїй роботі "Innovation — a business risk that can be managed and mitigated" [21] (Інновації — це бізнес-ризик, які можуть контролюватись та пом'якшуватись) Джеремі Стоун та Ніколь Кітінг відзначають, що інновації — це ризики, а також можливості. Тому ці ризики повинні бути скоординовані управлінцями.

Спроби виділити чинники ризику інноваційних проектів робилися і у російській літературі. О.П. Коробейників, А.А. Трофілова і І.А. Коршунов в своїй роботі "Роль інновацій в процесі формування стратегії підприємства" [7] виділили основні невдачі під час виведення нових виробів на ринок:

- недостатній аналіз зовнішніх чинників середовища функціонування підприємства, перспектив розвитку ринку і поведінки конкурентів;

- недостатній аналіз внутрішніх інноваційних, виробничих, фінансових та інших можливостей;

- неефективний маркетинг і недостатня (або непрофесійна) підтримка нового товару під час виведення його на ринок.

Л.Н. Оголева [14] наводить аналіз ефективності інновацій та фінансово-економічну оцінку інноваційних проектів, що будуються на альтернативній основі, тобто з урахуванням профілю проекту та оцінки ризиків.

А.А. Кутейников у роботі "Технологічні нововведення в економіці США" [9] аналізує іноземний досвід урахування ризиків, що виникають протягом впровадження інноваційного проекту.

Е. Рузавіна та Н. Шаховцева одними з перших у роботі "Венчурний капітал та інновації" [15] розглянули проблеми венчурного бізнесу, що є самостійною інституціональною структурою малого інноваційного підприємництва, що спрямована на концентрацію інтелектуального, інформаційного, технологічного та маркетингового потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності підприємств та їхніх об'єднань в умовах кон'юнктури ринку, що змінюється.

Питанням вивчення ризиків в інноваційній діяльності займаються і вітчизняні вчені.

У своїй праці Л.Л. Кот узагальнює різні підходи щодо визначення поняття ризику та надає своє визначення: "ризик інноваційного проекту є сукупністю ризиків, що поєднують і собі елементи, пов'язані конкретно з даним інноваційним проектом, тобто для кожного конкретного проекту і суб'єкта, що виробляє його, буде свій набір ризиків" [8, с. 417]. Разом з тим автор відзначає, що бізнес неможливий без ризику. Щоб вижити в ринкових умовах, необхідно ефективно впроваджувати нові технології, підприємцям необхідно не уникати ризику, а вчитись і вміти прогнозувати події, оцінювати рівень ризику, йти на ризик, однак не виходити за допустимі границі.

Зокрема, вчені Ю. В. Литюга та Н. В. Ревуцька у своїй роботі "Ризики інноваційної діяльності та сучасні аутсорсингові моделі її здійснення" [10] визначають природу ризиків інноваційної діяльності, їх види та причини виникнення. Дослідники до видів ризиків інноваційного процесу відносять:

- 1) ризик помилкового вибору інноваційного проекту;
- 2) ризик незабезпечення інноваційного проекту достатнім рівнем фінансування;
- 3) маркетингові ризики;
- 4) ризики невиконання господарських договорів (контрактів);
- 5) ризик посилення конкуренції;
- 6) ризик недостатнього кадрового забезпечення;
- 7) ризики, пов'язані із забезпеченням прав власності на інноваційний проект.

Свою дисертацію "Управління ризиками в інноваційній діяльності підприємств туристської сфери" Г. І. Карлова [5] присвятила вирішенню теоретичних, методичних і практичних основ щодо управління ризиками в інноваційній діяльності підприємств туристської сфери. В своїй праці автор визначила та охарактеризувала чинники ризику зовнішнього середовища (соціально-економічні, демографічні, природно-кліматичні), які мають найбільш сильний вплив на інноваційну діяльність підприємств туристської сфери. За Г.І. Карловою [5] ризики інноваційної діяльності поділяються на:

- ризики, при введенні процесних інновацій (збільшення вартості, непередбачене зростання витрат і зниження їх ефективності, посилення конкуренції, недостатнє фінансування інновацій);

- ризики, при введенні продуктивних інновацій (помилковий вибір інноваційного проекту, відмова або затримка сертифікації інновації, невиконання господарських договорів);

- ризики, при введенні організаційно, управлінських інновацій (недостатній рівень кадрового забезпечення, опір персоналу, плинність кадрів, незабезпеченість прав власності на інновацію, психофізичне навантаження працівників);

- ризики, при введенні ринкових (маркетингових) інновацій (переоцінка значущості інновації, відсутність іміджу, неприйняття чи несприятливе сприйняття реклами споживачем, несприятливий імідж інновації).

У праці вітчизняного економіста І.Н. Карпунь "Ризики в інноваційній діяльності підприємств" [6] розглянуто питання стосовно змісту і значення ризику та невизначеності в інноваціях; поділено ризики на внутрішні та зовнішні. Автор встановив, що головне завдання і майстерність державного регулювання ризику як складника регулювання економіки загалом зводиться до раціональної мобілізації, розподілу, спрямування адресних фінансових потоків для конструктивного розв'язання цілого спектру ризиків в інноваційній діяльності підприємств.

С.С. Свірідова, Н.М. Гажева в роботі [16] виділяють наступні види ризиків в інноваційній діяльності:

- соціально-економічний;
- технологічний;
- майново-фінансовий;
- ресурсно-ринковий;

- науково-дослідний;
- соціальний.

С.П. Барановська [2] зазначає, що види ризиків та інтенсивність їх дії на підприємство визначається значною мірою сферою діяльності інноваційної структури та характером продукції, що випускається. У структурах, що випускають товари широкого вжитку, основне значення мають ринкові та маркетингові ризики, в інших — конструкторські, технологічні, виробничо-господарські тощо. За дослідженнями науковців найпоширенішими ризиками у машинобудуванні є ризики якості, фінансові ризики — рентабельності та кредитний, ризик персоналу тощо.

О.Є. Григор'єва у своїй роботі "Проблеми ризиків, що виникають під час реалізації інноваційних проектів, та методи їх кількісного вимірювання" [4] аналізує поняття ризику, розглядає варіанти виникнення інноваційних ризиків та наводить різні класифікації ризиків, з якими може зіткнутися підприємство під час реалізації інноваційних проектів. За О.Є. Григор'євою ризики в інноваційній діяльності класифікуються наступним чином:

- залежно від частоти повторення: систематичні та несистематичні;
- за часовим аспектом: ретроспективні, поточні, перспективні;
- за рівнем дії: помірні, повні та низькі;
- залежно від джерела дії: зовнішні (політичні; науково-технічні; соціально-економічні; екологічні) та внутрішні.

Багато авторів розглядають проблему мінімізації ризику, як одну з найголовніших проблем у розвитку будь-якого виду діяльності.

Ю.В. Литюгою та Н.В. Ревуцькою у роботі "Ризики інноваційної діяльності та сучасні аутсорсингові моделі її здійснення" [10] запропоновано управляти інноваційними ризиками на основі концепції динамічного ризик-менеджменту. Вони відзначають, що "ефективне та комплексне управління інноваційними ризиками можливе лише завдяки впровадженню на підприємстві системи інтегрованого ризик-менеджменту, яка базується на динамічній концепції ризик-менеджменту" [10, с. 63].

З погляду інтегрального управління проектами для визначення ризиків О.Є. Григор'єва [4] пропонує використовувати структурну демократизацію робіт проекту або WBS. Формально вона стосується управління змістом і межами проекту, але насправді активно використовується практично у всіх областях управління проектом і дає змогу найлогічніше визначити всі можливі роботи проекту, що пов'язані з проявом тих або інших ризикових подій.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз науково-методичної літератури з досліджуваної проблематики показав, що, на великий жаль, на сьогодні більшість наукових робіт є постановочними та такими, що не відображають у повній мірі сутнісні характеристики інноваційних ризиків. Узагальнивши існуючі підходи до визначення досліджуваної економічної категорії, які містяться у низці публікацій, зауважимо, що усі вони зводяться до наступного: це подія, що носить ймовірнісний характер та поля-

гає у частковій або повній втраті прибутку чи недоотриманню доходу, в результаті прийняття певних управлінських рішень, пов'язаних з будь-яким видом інноваційної діяльності, або вибором та впровадженням будь-яких інноваційних проектів тощо.

Література:

1. Ансофф И. Стратегическое управление [Электронный ресурс] / И. Ансофф. — М.: Экономика, 1989. — 303 с. — Режим доступа: <http://www.twirpx.com/file/508412/>
2. Барановська С.П. Ризики діяльності інноваційних структур та методи їх зниження / С.П. Барановська // Проблеми економіки та управління. — Львів: Національний університет "Львівська політехніка". — 2008. — № 628. — С. 376—380.
3. Бартон Т., Шенкир У., Уокер П. Комплексный подход к риск-менеджменту: стоит ли этим заниматься. — М.: Издат. дом "Вильямс", 2003. — 208 с.
4. Григор'єва О.Є. Проблеми ризиків, що виникають під час реалізації інноваційних проектів, та методи їх кількісного вимірювання / О.Є. Григор'єва // Вісн. Нац. ун-ту "Львів. політехніка". — 2008. — № 628. — С. 64—71.
5. Карлова Г.І. Управління ризиками в інноваційній діяльності підприємств туристської сфери: автореф. дис. ... канд. екон. наук / Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського. — Сімферополь, 2012. — 22 с.
6. Карпунь І.Н. Ризики в інноваційній діяльності підприємств / І.Н. Карпунь // Науковий вісник НЛТУ України. — 2009. — Вип. 19.12. — С. 202—207.
7. Коробейников О.П., Трифилова А.А., Коршунов И.А. Роль инноваций в процессе формирования стратегии предприятия // Менеджмент в России и за рубежом. — 2000. — № 3. — С. 29—43.
8. Кот Л.Л. Ризики інноваційної діяльності підприємств / Л.Л. Кот // Теоретичні та прикладні питання економіки. — Вип. 23. Том 1. — К., 2013. — С. 410—418.
9. Кутейников А.А. Технологические нововведения в экономике США. — М.: Наука, 1990.
10. Литюга Ю.В. Ризики інноваційної діяльності та сучасні аутсорсингові моделі її здійснення / Ю.В. Литюга Н.В. Ревуцька // Стратегія економічного розвитку України. — 2012. — № 30. — С. 61—67.
11. Медынский В.Г. Инновационный менеджмент: учебн. / В.Г. Медынский. — М.: Инфра-М, 2002. — 295 с.
12. Найт Ф.Х. Риск, неопределенность и прибыль [Электронный ресурс] / Пер. с англ. — М.: Дело, 2003. — 360 с. — Режим доступа: <http://www.klex.ru/8w4>
13. Нейман Дж., Моргенштерн О. Теория игр и экономическое поведение. [Электронный ресурс]. — М.: Наука, 1970. — Режим доступа: <http://www.litmir.co/bd/?b=215346>
14. Оголева Л.Н. Инновационная составляющая экономического роста. — М.: ФА, 1996.
15. Рузавина Е., Шеховцова Н. Венчурный капитал и инновации // Проблемы теории и практики управления. — 2003.
16. Свірідова С.С. Ризики інноваційної діяльності в Україні / С.С. Свірідова, Н.М. Гажева // Прометей. — 2013. — № 1 (40). — С. 82—84.

17. Хайек, Фридрих Август фон. Дорога к рабству / Пер. с англ. — М.: Новое издательство, 2005. — 264 с.

18. Хайек Ф. Прибыль, процент и инвестиции / Ф. Хайек. — М.: Прогресс, 2000. — 256 с.

19. Шарп У. Инвестиции / Шарп У., Олександр Г., Бейлі Д.; пер с англ. — М.: ИНФРА-М, 2001. — 1028 с.

20. Шумпетер Й.А. Теория экономического развития [Электронный ресурс]. — М.: Прогресс, 1982. — Режим доступа: <http://socioline.ru/book/j-shumpeter-teoriya-ekonomicheskogo-razvitiya>

21. Jeremy Stone, Nicole Keating Innovation — a business risk that can be managed and mitigated [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.ghd.com/pdf/Keeping%20Good%20Companies%20Final%20Published%20Article%20Feb10.pdf>

22. Keizer J. From experience: applying the risk diagnosing methodology [Электронный ресурс] / J. Keizer, J. Halman, M. Song // The Journal of Product Innovation Management. — 2002. — № 3. — Режим доступа: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.196.348&rep=rep1&type=pdf>

23. Kadareja A. Risks of Incremental, Differential, Radical, and Breakthrough Innovation Projects [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.innovationmanagement.se/2013/07/29/risks-of-incremental-differential-radical-and-breakthrough-innovation-projects/>

24. Kadareja A. External Risks of Innovation Projects [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.innovationmanagement.se/2012/08/20/external-risks-of-innovation-projects/>

25. Kadareja A. Internal and Hidden Risks of Innovation Projects [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.innovationmanagement.se/2013/07/15/internal-and-hidden-risks-of-innovation-projects/>

References:

1. Ansoff, I. (1989), Strategicheskoe upravlenie [Strategic management], Economics, Moscow, Russia.

2. Baranovs'ka, S.P. (2008), "Risks of activity of innovative structures and methods for their reduction", Problemy ekonomiky ta upravlinnia National University "Lviv Polytechnic", vol. 628, pp. 376—380.

3. Barton, T. Shenkir, U. and Uoker, P. (2003), Kompleksnyj podhod k risk-menedzhmentu: stoit li jetim zanimat'sja [Comprehensive approach to risk management: whether to do it], Vil'jams, Moscow, Russia.

4. Hryhor'ieva, O.Ye. (2008), "The risks arising in the implementation of innovative projects and methods of their quantitative measurement", Visnyk Natsional'noho universytetu "L'viv. Politehnika", vol. 628, pp. 64—71.

5. Karlova, H.I. (2012), "Risk Management in innovative activity of enterprises in the tourism sector", Ph.D. Thesis, Economy, Simferopol, Ukraine.

6. Karpun' I.N. (2009), "Risks of innovation activities of enterprises", Scientific Herald NLTU Ukraine, vol. 19.12, pp. 202—207.

7. Korobejnikov, O.P. Trifilova, A.A. and Korshunov, I.A. (2000), "Role of innovation in the process of formation of strategy of the enterprise", Menedzhment v Rossii i za rubezhom, vol. 3, pp. 29—43.

8. Kot, L.L. (2013), "Risks of innovation activities of enterprises", Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky, vol. 23, no. 1, pp. 410—418.

9. Kutejnikov, A.A. (1990), Tehnologicheskie novovvedeniya v jekonomike SShA [Technological innovation in the USA economy], Nauka, Moscow, Russia.

10. Lytiuha, Yu.V. and Revuts'ka, N.V. (2012), "Risks of innovation and modern outsourcing model for its implementation", Stratehiia ekonomichnoho rozvytku Ukrainy, vol. 30, pp. 61—67.

11. Medynskij, V.G. (2002), Innovacionnyj menedzhment [Innovation management], Infra-M, Moscow, Russia.

12. Najt, F.H. (2003), Risk, neopredelennost' i pribyl' [Risk, uncertainty and profits], Delo, Moscow, Russia.

13. Nejman, Dzh. and Morgenshtern, O. (1970), Teorija igr i jekonomicheskoe povedenie [Theory of games and economic behavior], Nauka, Moscow, Russia.

14. Ogoleva, L.N. (1996), Innovacionnaja sostavljajushhaja jekonomicheskogo rosta [The innovative component of economic growth], FA, Moscow, Russia.

15. Ruzavina, E. Shehovcova, N. (2003), "Venture capital and innovations", Problemy teorii i praktiki upravlenija, vol. 7.

16. Sviridova, S.S. and Hazheva, N.M. (2013), "Risks of the innovation activity in Ukraine", Prometej, vol. 1 (40), pp. 82—84.

17. Hajek, F. (2005), Doroga k rabstvu [The road to serfdom], Novee izdatel'stvo, Moscow, Russia.

18. Hajek, F. (2000), Pribyl', procent i investicii [Profits, interest and investment], Progress, Moscow, Russia.

19. Sharp, U. Oleksandr, G. Bejli, D. (2001), Investicii [Investment], INFRA-M, Moscow, Russia.

20. Shumpeter, J.A. (1982), Teorija jekonomicheskogo razvitija [Theory of economic development], Progress, Moscow, Russia.

21. Stone, J. and Keating, N. (2010), "Innovation - a business risk that can be managed and mitigated", Available at: <http://www.ghd.com/pdf/Keeping%20Good%20Companies%20Final%20Published%20Article%20Feb10.pdf> (Accessed 15 Nov 2016).

22. Keizer, J. Halman, J. and Song, M. (2002), "From experience: applying the risk diagnosing methodology", The Journal of Product Innovation Management, vol. 3, Available at: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.196.348&rep=rep1&type=pdf> (Accessed 15 Nov 2016).

23. Kadareja, A. (2013), "Risks of Incremental, Differential, Radical, and Breakthrough Innovation Projects", Available at: <http://www.innovationmanagement.se/2013/07/29/risks-of-incremental-differential-radical-and-breakthrough-innovation-projects/> (Accessed 15 Nov 2016).

24. Kadareja, A. (2012), "External Risks of Innovation Projects", Available at: <http://www.innovationmanagement.se/2012/08/20/external-risks-of-innovation-projects/> (Accessed 15 Nov 2016).

25. Kadareja, A. (2013), "Internal and Hidden Risks of Innovation Projects", Available at: <http://www.innovationmanagement.se/2013/07/15/internal-and-hidden-risks-of-innovation-projects/> (Accessed 15 Nov 2016).

Стаття надійшла до редакції 21.11.2016 р.